

нагласи и за които общинският ритуал е напълно достатъчен. Тук съществува едно национално, частично бюрократизирано отношение към смъртта и могат да се наблюдават различни елементи – християнски, мюсюлмански, езически – в зависимост от суеверността на индивида и обкръжаващата го социална среда. Суеверията оказват влияние и върху мюсюлманския погребален обред. Съществува представата, че отвъдното е своеобразно отражение на социалната реалност и че там, човек е заобиколен от душите на хората, с които е бил заобиколен тук. Сред по-младите поколения на ромите-мюсюлмани се вярва, че “голият” мюсюлманин ще бъде бит и отхвърлен от мнозинството “облечени” християни. Младите роми, принадлежащи към евангелистките общности гледат с насмешка на подобни представи. За разлика от тях обаче средните поколения и възрастните индивиди, които членуват в евангелистки църкви, също пъхат пари в джобовете и извършват помени, скрито от пастора. Причината за подобни действия е вярването, че покойникът, който не е получил това, от което има нужда – може да се върне и да отведе друг член на семейството заедно със себе си в отвъдното или да се превърне в демонично същество и да тормози цялото домакинство.

Сред ромите в Пловдивския регион е разпространена социална практика на гадаене къде ще отиде покойникът и от какво има нужда. На третия ден след смъртта на гроба на починалия родител отива негов наследник от първо поколение по златна линия – син или дъщеря. Опечаленият поставя върху гроба, от страната където се намира главата на покойника, отворена бутилка вино – бяло (с. Ягодово) или червено (с. Йоаким Груево). След известно време вътре се появява духът на починалия. Ако образът е с бели дрехи и се разхожда – значи душата е спокойна и след четиридесетият ден ще отиде в рай. Ако седи и плаче или ако се блъска гневно в стените на бутилката – има голяма вероятност да се превъплати в демонично същество, защото не е погребан както трябва. Често появилата се по този начин душа казва какво иска да направят живите, за да я успокоят. В такъв случай опечалените са длъжни да донесат всичко, което е поискано или да извършат някои апотропични магически действия.

Душата на покойника може да изяви своето желанис и в съня на някой от своите близки, дори когато искането не е насочено към конкретния човек, който я сънува. Като пример за подобен контакт с починалия може да бъде фрагмент от интервю с лударка от Ягодово, проведено от Галина Манолова:

“... ако го сънуваш, тва е стара дума и поговорка и аз я знам. Ставаш рано сутринта, слънце като изгрее, взимаш пепел и хвърляш през рамото си – през двете страни – и казваш: ‘На ти в очите да не те сънувам!’ Три пъти ходиш на гроба му и палиш свещ. Аз тука изпратих нашо Марусе. Сънувах моя дядо, че имаме градина и много голяма